

Digi kuuluu kaikille –

– Vetoamus digitaalisten osallisuusmahdollisuuksien puolesta kaikille kuntoutujille

17.6.2020

Digitaalinen toiminta tarjoaa osallisuuden ja kuntoutumisen mahdollisuuksia ihmisen taustasta, varallisuudesta ja työmarkkina-asemasta riippumatta. Parhaimmillaan digitalisaatio tasavertaistaa ja vähentää segregatiota.

Kuntouttava työtoiminta tähtää ihmisten työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Kuntouttavassa työtoiminnassa etäkuntoutuksen mahdollisuutta ei ole ollut ennen koronavirusepidemiaa ole ollut. Virusepidemia on muuttanut tilannetta dramaattisesti.

Kunnat ja palvelutuottajat ovat tarttuneet digin mahdollisuuksiin nopeasti. On syntynyt paljon myönteisiä asiakaskokemuksia, innovaatioita ja kuntoutumista. Me näemme asian niin, ettei yhteiskunnallisesti ja inhimillisesti ole perusteita palata takaisin vanhaan.

Kuntouttavassa työtoiminnassa siirtymä digiin on tehty pitkälti ihmisten arkeen jo muutoinkin kuuluvia välineitä hyödyntäen. Käytössä ovat olleet kokoustyökalut, Chat-keskusteluryhmät, tekstiviestit ja monet muut tutut välineet.

Digi kuuluu kaikille, eikä ketään ole perusteltua jättää digitalisaatiokehityksen ulkopuolelle. Digitalisaatio kuroo umpeen erilaistumiskehitystä, kun sen välineet valjastetaan viisaasti. Tämä on myös taloudellisesti kestävä.

Asiakaskokemukset ovat yllättäneet myönteisyydellään

Kattavaa tutkimustietoa koronavirusepidemian aikaisista etäkuntoutuksen hyödyistä, tuloksista ja vaikutuksista ei vielä ole tarjolla. Kuitenkin useiden palvelutuottajien keräämät asiakaskokemukset osoittavat, että etäkuntoutus on otettu myönteisesti vastaan.

Esimerkiksi Kuntoutussäätiön asiakkaista 90 % on kokenut etämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan hyväksi ja innostavaksi. Samansuuntaisia kokemuksia on Tampereella ja Vantaalla. Tampereella asiakkaat ovat arvostaneet etäkuntoutuksen helppoutta. Menetelmiä ja sisältöjä on pidetty hyvinä.

Etäkuntoutuksen sovellukset ja välineet vaativat kuitenkin harjoittelua. Muutos jouduttiin toteuttamaan nopeasti, eikä kaikille asiakkaille saatu heti tarvittavia laitteita. Nämä ovat kuitenkin haasteita, jotka saadaan ajan kanssa kuntoon.

Digitaalisten toimintatapojen rinnalla on tarjottava myös kasvokkaisia osallistumismahdollisuuksia heille, jotka eivät pysty osallistumaan etämenetelmin toteutettuun kuntoutukseen. Näyttää siltä, että tämä joukko on kuitenkin osoittautumassa ennakoitua pienemmäksi.

Asiakkaiden sitoutuminen kuntouttavaan työtoimintaan on alustavien havaintojen perusteella parantunut. Kun poissaoloprosentti aiemmin on ollut noin 20, on se etänä toteutettavassa kuntouttavassa työtoiminnassa joillakin palvelutuottajilla pienentynyt jopa viiteen prosenttiin.

Digi mahdollistaa paremman räätälöinnin asiakkaan tarpeisiin

Digi on mahdollistanut paremman palveluiden räätälöinnin. Menetelmiä, työvälineitä ja tavoitteita on voitu muokata aiempaa enemmän kuntoutujien elämäntilanteisiin sopiviksi.

Tampereen kaupungin palvelutuottajiltaan saamien kokemusten perusteella etäpalvelu näyttää tarjonneen hyviä työkaluja eri tilanteissa olevien ihmisten valmennukseen. Osallistujat ovat samalla valmentautuneet

moniin työ- ja opiskeluelämän perustaitoihin, kuten verkkopohjaisten yhteistyöalustojen käyttämiseen ja etätyöskentelyyn.

Digivälineet mahdollistavat tiiviin ohjauksen ja osallistujien tukemisen yksilöllisesti. Osallistujan fyysinen tai psyykinen tilanne voi olla sellainen, että lähikuntoutukseen osallistuminen on vaikeaa tai mahdotonta.

Tampereella digitaaliset palvelut ovat toimineet arjen tukena myös niissä tilanteissa, joissa asiakas ei olisi jaksanut lähteä paikalle tai niinä päivinä, jotka eivät ole olleet varsinaisia työtoimintapäiviä. Diginä toteutettu tuki on siten yltänyt pidemmälle kuin perinteinen kasvokkainen palvelu.

Kuntoutujat toivovat jatkoa etäkuntoutukseen

Etäkuntoutusta halutaan poikkeusolojen jälkeenkin. Tampereen kaupungin etäkuntoutukseen osallistuneista peräti 70 % pitää tärkeänä, että etäpalveluja jatketaan tulevaisuudessakin. Noin 70 % myös toivoo, että tarjolla olisi jatkossa hybridimalli, joka mahdollistaisi joustavan lähi- ja etäpäivien yhdistelmän.

Samansuuntaista asiakaspalautetta digi- ja hybridipalvelujen jatkamisen puolesta on saatu myös Vantaan ja Kuntoutussäätiön kuntouttavassa työtoiminnassa.

Viisaasti hyödynnettynä digitalisaatio torjuu erilaistumiskehitystä

Kuntouttava työtoiminta tukee siihen osallistuvien työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista hyvinvointia. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuu kuukausittain keskimäärin yli 10 000 ihmistä. Tulisiko heidän olla mukana digitaalisen yhteiskunnan toiminnoissa? Vai onko niin, ettei digi kuulu heille?

Koronavirusepidemia on viimeistään opettanut, että työelämän perustaitoihin kuuluu digitaalisten välineiden hallinta. Se on kansalaistaito, jota ilman on lähes mahdotonta hoitaa omia asioitaan ja pärjätä yhteiskunnassa. Ihmisten välinen vuorovaikutus ylipäättään tapahtuu yhä enemmän myös digitaalisesti.

Viisaasti hyödynnettynä digitalisaatio torjuu segregatiiokehitystä. Olemme nähneet, että digitalisaation ulkopuolelle jääminen taas johtaa erilaistumiseen ja huono-osaisuuteen.

Etäkuntoutuksen jatkaminen on välttämätöntä koronavirusepidemian jälkeenkin

Yhteiskunnallisessa muutoksessa vääjäämätön tosiasia yleensä on, ettei paluuta entiseen ole. Tämä pätee myös kuntoutukseen. On turha yrittää palata rakenteisiin ja toimintatapoihin, jotka eivät jousta yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Yhteiskunnallinen muutos on jatkuvaa. Ihmiset tarttuvat uuteen, kun muutosta perustellaan heille ja muutoksella nähdään olevan riittävästi myönteisiä vaikutuksia.

Digitalisaatio on tullut jäädäkseen. Myös kuntoutukseen.

Regina Saari, työllisyysjohtaja, Tampereen kaupunki

Anu Tirkkonen, palvelupäällikkö, Vantaan kaupunki

Soile Kuitunen, toimitusjohtaja, valt.tri., Kuntoutussäätiö

